

75. rocznica śmierci kpt. Gracjana Klaudiusza Fróga ps. Szczerbiec

11.5.2026 - | Instytut Pamięci Narodowej

11 maja 2026 roku, w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie, uczczono pamięć kpt. Gracjana Klaudiusza Fróga - dowódcy 3. Wileńskiej Brygady Armii Krajowej, a obecnie patrona 4. Warmińsko-Mazurskiej Brygady Obrony Terytorialnej. W uroczystości wziął udział dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

- Pan Kapitan to człowiek wielu cnót, wielu zalet. O nim można mówić, że był bohaterem już za swojego życia i był człowiekiem niezłomnym. Ale w oczach komunistów był jednym z konspiratorów wileńskich, który musiał zostać aresztowany i musiał zostać skazany na śmierć. Ten wyrok zapadł, zanim jeszcze cokolwiek w śledztwie i na procesie powiedział

- przypomniał dr hab. Krzysztof Szwagrzyk.

- To miejsce tragicznej śmierci Gracjana. Był człowiekiem do końca niezłomnym, niedającym się żadnym torturom ani represjom, aby obciążyć swoją formację, swoich podwładnych, swoich współtowarzyszy. Gracjan Fróg nie zgodził się na to. Dlatego musiał umrzeć. Choć miał wystąpić w procesie pokazowym, został skrycie osądzony, kłamstwem oczerniony, zabity tutaj, potajemnie wywieziony do dołu śmierci, z którego pamięć o nim miała nigdy do nas nie powrócić

- mówiła dyrektor Muzeum ŻWiWP PRL Adrianna Garnik.

Symboliczny grób kapitana Gracjana Fróga znajduje się na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie w Kwaterze na Łączce.

- Powtarzam to po raz kolejny i będę to czynił, że będziemy mogli wszystkim Państwu, przede wszystkim rodzinie Pana Kapitana i żołnierzom, których jednostki jest patronem, przekazać kiedyś informacje o identyfikacji Pana Kapitana. Tak się musi stać, nie może być inaczej. A w przyszłości będzie ten dzień, który będzie świętem nie tylko brygady, ale całej Polski, kiedy pochowamy go z honorami, na które swoją postawą, walką, bohaterstwem, niezłomnością po stokroć zasłużył

- dodał na zakończenie zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk.

Podczas uroczystości pod tablicą upamiętniającą „Szczerbca” znajdującą się na terenie Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL złożono kwiaty.

W wydarzeniu wzięła udział rodzina bohatera, przedstawiciele Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL oraz Wojska Polskiego.

Organizatorem była 4. Warmińsko-Mazurska Brygada Obrony Terytorialnej, nosząca imię kpt.

„Fróga”.

* * *

Gracjan Klaudiusz Fróg przed wybuchem II wojny światowej służył w Wojsku Polskim. Po klęsce armii polskiej w 1939 r. włączył się w prace wileńskiej konspiracji niepodległościowej. We wrześniu 1943 r. objął dowodzenie oddziałem partyzanckim, który z biegiem czasu został rozwinięty do stanu partyzanckiej brygady (3. Wileńska Brygada AK). Oddział „Szczerbca” należał do najlepszych oddziałów partyzanckich Okręgu AK Wilno. W lipcu 1944 r. kpt. Fróg został uwięziony przez Sowieców. W marcu 1946 r. zbiegł z obozu w Diagilewie i dostał się do Łodzi, gdzie zamieszkał z żoną i synem. Został aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa w 1948 r. Po długim i brutalnym śledztwie został skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano 11 maja 1951 r. w więzieniu mokotowskim.

Przeczytaj więcej:

- **Michał Ostapiuk: *Komendant „Szczerbiec” Gracjan Fróg (1911- 1951)***
- **Michał Ostapiuk, *Kapitan Gracjan Fróg „Szczerbiec” 1911-1951, Białystok-Olsztyn 2021***

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/241837,75-rocznica-smierci-kpt-Gracjana-Klaudiusza-Froga-ps-Szczerbiec.html>